תלמוד בבלי · אחרונים · אבן העוזר

אבן העוזר על קידושין

רבי בנימין עוזר הכהן

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אבן העוזר על קידושין

רבי בנימין עוזר הכהן

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אבן-העוזר-על-קידושין/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ג. 4
דף ד. 4
דף טו. 4
דף כד. 5

דף ג:

תוס' בד"ה וכי תימא נילף מבשת ופגם תימא כו': הנה נלע"ד לתרץ תמיהת התוס' ע"פ מ"ש התוס' בד"ה ואימא ה"מ קטנה כו'. וא"ת הא לקטנה לא צריך קרא וא"כ את בתי נתתי לאיש ע"כ מיתקמי בנערה ותירצו התוס' דקידושין לא שייכי במכר אעפ"י שיכול לייעדה. אבל לקדשה אין לאב שום זכות ע"ש. והשתא י"ל דאדלעיל קאי אהא דפריך ואימא הני מילי קטנה אבל נערה לא. ע"ז אמר וכ"ת נילף קידושין בקטנה מבשת ופגם דקטנה. ואף דבקידושין גופא לא ידעינן השתא דאביה מקדשה. מ"מ בשת ופגם דקטנה ידעינן דאבוה הוא. משום דביד אביה הוא למסור אותה ביד מנוול ומוכה שחין. כגון שתחלה ימכור אותה אל המוכה שחין ואח"כ ייעדנה ויכניסנה ע"י היעוד ותהיה אשתו. וכיון דביד אביה למסור אותה למוכה שחין. מינה ידעינן דבשת ופגם דאבוה הוא. א"כ שפיר נילף קידושי קטנה מבשת ופגם דקטנה. וא"כ ע"כ את בתי נתתי לאיש בנערה ומוקמינן לה. ע"ז אמר שאני בשת ופגם כו' וזה נ"ל ברור:

דף ד.

בד"ה יציאה דכוותי' כו'. התוס' דחו פי' ר"ח. ול"נ פשוט דה"פ בשלמא אי קרא אתי לאשמעינן דכסף קידושין דאבוה הוא. ע"כ קרא לא אתי אלא לנערה. דקטנה כבר ידעינן מאת בתי נתתי לאיש. ע"כ יציאה דכוותיה קא ממעט דכמו דיציאה מאדון לא משכחת לה אלא בנערה. אף כאן לא מיירי אלא בנערה כדפי', אבל אם ככף דידה הוי. וקרא אתי לאשמעינן דאשה מיקדשא בכסף. א"כ דין זה צריך לקטנה כמו בנערה ולא הוי יציאה דכוותה. דבאדון דוקא בנערה משתעי. ובקידושין ע"כ אשמעינן בין קטנה ובין נערה. וא"ש הא דפריך והא לא דמי האי כו' זה נ"ל:

דף טו.

בד"ה ואידך פי' ת"ק כו'. ומה שהבאתי דמדלית הלכתא כר"א כו' עכ"ל: קשה על התוס'. דבזה שהביאו ר"י ור"ת מפ' כל שעה. בזה לבד נדחה כל ראייתם דלעיל. דהא בפ' כל שעה מבואר דרבא מוקי להא דרב נחמן כר' נתן אבל לאביי י"ל טעמא דרב נחמן משום דלמפרע הוא גובה ולעולם דלא כר' נתן. והיינו דאביי לטעמיה דס"ל כאן דכ"ע יליף שכיר שכיר. וע"כ רבנן דלא כר' נתן. וע"כ לקמן נמו מוקי אביי משום רב ששת הא מני תוטאי הוא. משום דאביי לשטתו. אבל רבא דמוקי הא דרב נחמן פ' כל שעה כר' נתן ופליג רב נחמן על רב ששת ואביי. וס"ל לרב נחמן ורבא דלא כדאביי כאן אלא דפליגי

דת"ק לא יליף שכיר שכיר ולעולם גם ת"ק ס"ל כרבי נתן ואתי לו ולא לב"ח. והשתא א"ש דסתם גמ' קאמר לעיל אלא למ"ד לא יליף שכיר כו' ומשני יליף מוכי תשיג גר כו' וכיון דהש"ס אח"כ לא מצא מאן דס"ל דלא יליף שכיר שכיר איך קאמר אלא למ"ד לא יליף כו' אלא ע"כ דרבא הוא דפליג על אביי וס"ל דטעמא דת"ק הוא משום דלא יליף שכיר שכיר זה ברור:

דף כד.

בד"ה אלא בזוזי דידה כו'. קשה לר"ת דלא ה"ל להזכיר אשה כלל כו' ולא נהירא כו' עכ"ל. נראה לפע"ד לתרץ גירסת רש"י ופירושו דלק"מ על רש"י:
ותחלה נתרץ פירושו דפי' נכסי מלוג:
ולכאורה גם מהמקשה עצמו מוכח דלא כרש"י. דהא אמר אלא לאו כה"ג דאקני לה אחר כו' ע"מ שתפדי בו את המעשר. וס"ל לרבנן דקנה הבעלי לפירות (של המנה) ומש"ה בעי חומש הרי דהוי נ"מ של בעל כשלו:
ע"כ נלע"ד דהא מבואר בסוגיא אם פודה א' במעות של חבירו את מעשר של חבירו אמרינן שליחותיה דחברי' קא עביד וצריך חומש. ואם פודה מעשר, של חבירו במעות שלו אין צריך חומש. ועכצ"ל הטעם בשלמא אם המעות ג"כ של חבירו אז חבירו הוא הפודה. דיש לו רשות לפדות מעשר שלו במעותיו ע"כ שליחותי' דחברי' קעביד אבל אם פודה מעשר חבירו במעות שלו. כיון דאין רשות לחבירו לפדות מעשרו במעותיו של הפודה ההוא. לא שייך לומר שליחותיה דחבריה קעביד אלא הוא עצמו הוא הפודה כיון דבמעותיו הוא פודה. ע"כ א"ש בשלמא לקמן מיירי דהמעשר הוא של האשה והוא נכסי מלוג. ע"כ עומד לפדות כדי לקנות קרקע ולאכול הוא הפרות רות כדין נ"מ. לכן הבעל יש לו רשות לפדות בעצמו במעותיו את מעשר שלה. ולכן האשה שליחותא דבעל קעבדה. אבל כאן המעות שלה. ע"כ אין לבעל רשות לפדות בכסף שלה את מעשרו אלא ברשותה לכן לא שייך לומר שליחותו קעבדה. ומה לי אם היא פודה במעות שלה ממש שאין לבעלה רשות בהם. דלא קרינן בה ממעשרו ואין צריך חומש. ומה לי אם הכסף של נ"מ. דהא לא נזכר בקרא הכסף של מי יהי' רק כתיב ממעשרו. אלא הכל תלוי בזה. אם הכסף שלו וגם מעשר שלו. אף שחבירו פודאו שליחותיה דידיה קעביד. כיון דהוא יש לו רשות לפדותו. אבל אם המעות של חבירו ומעשר שלו וחבירו פודהו. כיון דאין לו רשות לפדות מעשר שלו במעות חבירו. לא שייך לומר שליחותיה דידיה קעביד. לכן

חבירו הוא הפודה ואין צריך חומש. לכן במעות של נכסי מלוג דאשה שאין לבעל רשות לפדות בהן את מעשרו. מקרי האשה הפודה ואין צריך חומש:

והשתא א"ש הא דהמקשה מוקי לה באומר לה ע"מ שתפדה בו את המעשר בלא חומש. דלרבנן דקנה הבעל לפירות (של המנה) ויש לו רשות לפדות מעשרו במעות הללו. כיון דע"מ כן נתן לה האחר ע"מ שתפדה בו את מעשר דבעל. א"כ בלא רשותה יכול לפדות מעשרו במעות אלו כיון דמעות האלו עומד לכך. ואין צריך דעתה כלל. דאף דלענין זה שתפדה בלא חומש תנאו בטל. עכ"פ זה שהתנה ע"מ שתפדה בו את המעשר במעות האלו בזה תנאו קיים. לכן כיון דקנאו הבעל ויכול לפדות מעשרו בלי רשותה ודעתה. היא קעבדא שליחותי' וצריך חומש. משא"כ לר"מ דלא קנה לה הבעל כלל ויכולה להחזיר המעות למי שנתן לה ע"מ שתפדו בו כו'. וא"כ אין לבעל כח לפדות באותן המעות בלא רשותה. דלגבי זה המעות הבעל כאחר דמיא. לכן האשה היא הפודה ואין צריך חומש:

והשתא מתורץ נמי קושית ר"ת על גירסת רש"י. וזה דאי לא הוי אמר איש ולא אשה. הוי סד"א כיון דהיא ג"כ אין לה רשות לפדות במעות של נ"מ בלתי רשותו דבעל. שפיר קרינן בה דשליחותיה דבעל קעבדא. והוי הוא הפודה. לכן בעינן קרא לזה דכתיב איש ולא אשה. פי' דקרא ממעט אף דהאשה פודה במעות נ"מ שלה והפירות של המעות הוא דבעל. ואין יכולה לפדות בהן בלתי רשות בעלה וסד"א דהבעל הוא הפודה מעשרו והיא שליחותיה דבעל קעבדא. קמל"ן קרא כיון דהבעל אין לו רשות לפדות במעות נ"מ בלתי רשותה. לא שייך למימר שליחותיה דבעל קעבדה והאשה היא הפודה:

וליכא לאקשויי איך ילפינן זה מקרא. הא מן התורה אין לבעל פירות בנ"מ וכאחר דמי בנכסיה:

רא קשה מידי דכה"ג מצינו פרק השולח דף מ"ז ע"ב דבעי למילף שם דקנין הפירות כקנין הגוף דמי מדכתיב ולביתך מלמד שבעל מביא בכורים בנכסי אשתו. והקשו התוס' והא פירות נ"מ לא הוי אלא מדרבנן של בעל. ותירצו דקרא איירי בסתם נשים דנותנות לבעל הפירות דנ"מ במתנה ע"ש. הרי מבורר דקרא איירי בסתם נשים דפירות נכסיה של בעלה הם והכי נמי:

וכן יש לי לדייק מלשון רש"י לעיל דף כ"ג (ע"א) בד"ה שאינה שלו דכתיב ונתן בידה ואיהו לא אקניא לבטל לגופה עכ"ל ולכאורה תמוה אלא כדפי'. ונ"ל דגם התוס' שהקשו על פי' רש"י היינו ר"ת. דלגירסת ר"ת א"א לפרש כפי' רש"י. דר"ת גריס זוזי דידה ומעשר דידה. ע"ז הקשו דא"כ למה הביא קרא דאיש ולא אשה. דהא מעשר של בעל הוא

ונתמעט ממעשרו ונא של חבירו. אבל לגירסת רש"י וודאי לק"מ. לכן לא הקשו התוס' על רש"י רק אחר גירסת ר"ת. ועמ"ש עפ"ז בסמוך בא"ד בפי' התוס'. כל זה נלע"ד ברור:

שם בא"ד ומיהו בחנם הזכיר ר"ת כו' עכ"ל. ול"נ דהוצרך ר"ת בע"כ לפרש כן דקשיא לי' אלא מעתה הא דמועט ממעשרו ולא של חבירו. נימא לגמרי קא ממעט. דאם פודה במעותיו מעשר של חבירו אינו פדוי כלל. דומיא דאיש דלגמרי קממעט. אלא ע"כ המיעוט מיעוט כל דהו דקרא מיירי בחומש. אך קטן מועט לגמרי. דאם נמעטו מחומש הוי צ"ל דגזירת הכתוב הוא בלי טעם. והשתא יש לו טעם דלאו בר פדי' הוא כמ"ש התוס' בגיטין דף ס"ה ע"א בד"ה ופדו בהן כו' לכן הוצרך ר"ת לדחוק. אבל לפמ"ש לפירש"י הוא הנכון:

שם בא"ד לכן נ"ל כו' דהא פרשינן לעיל כו' עכ"ל. מהרש"א תמה ע"ז ע"ש. ולי נראה לפרש דבריהם ודאי מצינו כמה דרכים דהמעות שלה לגמרי. כגון נכסים שאינן ידועין לבעל. או שכתב לה דין ודברים אין לי בנכסייך כמ"ש בסי' נ' ובסי' צ"ב בא"ע. אלא דהתוס' לא ה"מ לאוקמי בהכי. דא"כ הדרא קושיא לדוכתא למה הוצרך המקשה להזכיר דין זה בקושיתו דאיש ולא אשה. הא אפי' אי האשה שוה לאיש בזה. א"א לאוקמי פלוגתייהו בהכי. דאפי' בזוזי ומעשר דידיה פריך שליחותיה קעבדה. מכ"ש דא"א לאוקמי בזוזי ומעשר דידה דלכ"ע צריך חומש. ע"כ הוכרחו התוס' לפרש דאם אשה שוה לאיש ה"מ לאוקמי פלוגתייהו דר"מ ורבנן בזוזי ומעשר דידה. כגון שנתנו לה ע"מ שאין לבעלה רשות בהן. ור"מ לשטתו דבעל קני לפירא. א"כ המעשר של בעל הוי ואין לבעל רשות לפדות במעות שלה מעשר שלו. דבעד המעות צריכה לקנות קרקע ולא שייך לומר שליחותא דבעל קעבדה כדפי' ע"כ אין צריך חומש. ורבנן לשטתייהו דאין לבעל פירות והוי שלה לגמרי המעשר והמעות. לכן צריך חומש. אך די"ל הא דפליגי לעיל בע"מ שאין לבעלה רשות בהן. היינו אי קנה הבעל הגוף דומיא דפליגי בעבד. אבל פירות לכ"ע יש לבעל פירות בנ"מ. וא"כ לא שייך פלוגתייהו. ע"ז כתבו דהא פרשינן לעיל דבפירות פליגי. והיינו מ"ש בד"ה ור"א אומר כו'. אך ר"י אומר דאין ראי' כו'. דהא דאין קנין לאשה בלא בעלה היינו שהבעל אוכל פירות אבל לכ"ע הגוף שלה וילקח בהן קרקעות. וזה נ"ל ברור: